

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ- ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 2024

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1.α.

1. Λάθος : «Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν, οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις».
2. Σωστό : «Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι».
3. Λάθος : «Εἰ τοίνυν μόνη ἡ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἡ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἡ τὸ ὄλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἥτις ἐστὶ φιλοσοφία».

A1.β.

1. «δί' ἧς»: Αναφέρεται στο **τῆς ἐπιστήμης**, καθώς η αναφορική εξ ἄλλου είναι προσδιοριστική στην λέξη αυτή. Εννοούνται οι γνώσεις μέσω των οποίων θα κάνουμε ορθή χρήση των οργάνων που αφορούν τον εαυτό μας.
2. «ταύταις» : Αναφέρεται στο **τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστῆμαι**. Εννοούνται οι γνώσεις και τέχνες που μάς προσφέρουν ωφέλεια στον καθημερινό βίο.

B1.

Ο φιλόσοφος επιδιώκει να δώσει στην φιλοσοφία και στην ενασχόληση με αυτήν τα εξής **τα στοιχεία** : δηλαδή αφενός να καταδείξει την χρησιμότητά της στον ιδιωτικό και δημόσιο βίο, αλλά και ότι μόνο μέσω αυτής πραγματώνεται ο σκοπός του ανθρώπου που είναι η ευδαιμονία του.

Μόνο η φιλοσοφία ως στέρεη γνώση μπορεί να ελέγξει όλα αυτά τα μέσα που χρησιμοποιεί ο άνθρωπος και να τον βοηθήσει να αποφύγει τους κινδύνους που ελλοχεύουν στην εσφαλμένη χρήση τους, με αποτέλεσμα να πετύχει το τέλος της ζωής του (ευδαιμονία), τον απώτερο σκοπό του. Δηλαδή μπορεί να τον βοηθήσει να αξιοποιεί σωστά όλες τις γνώσεις και τις τέχνες στα ίδια και δημόσια.

Ο ωφέλιμος βίος στην ιδιωτική ζωή, που προσφέρει η μελέτη της φιλοσοφίας, συμπίπτει με τον άριστο βίο που σχετίζεται με την αρετή. Ο ιδεώδης τύπος βίου επιτυγχάνεται σύμφωνα με τον Αριστοτέλη (και τον Πλάτωνα) μέσω του παιδευτικού χαρακτήρα της φιλοσοφίας. Η φιλοσοφία θεωρείται ως η μελέτη του πρώτου και ύψιστου αγαθού και πρέπει να επιδιώκεται από όλους τους ανθρώπους και κυρίως από όσους θέλουν να ασχοληθούν με την πολιτική, κυβερνήτες ή πολίτες.

Είναι εμφανής η τελεολογική σκέψη του Αριστοτέλη, καθώς, για να αναδείξει τη σημασία της φιλοσοφίας για την ανθρώπινη ζωή, προσδιορίζει τον σκοπό της.

Η φιλοσοφία, επειδή στηρίζεται στην ανώτερη διανοητική αρετή της φρόνησης, επιφέρει την γνώση που μπορεί να κατευθύνει το σώμα και τις ενέργειες αυτού. Όπως,

λοιπόν, η γνώση είναι ανώτερη του σώματος, έτσι και η φιλοσοφία είναι ανώτερη όλων των γνώσεων, τόσο των πρακτικών όσο και των θεωρητικών (γνώσεων).

Όλες οι γνώσεις παράγουν πλεονεκτήματα για την ζωή ωφέλιμα, αλλά **η φιλοσοφία είναι η μόνη, χάριν της ορθής κρίσης και της φρόνησης, που καθοδηγεί όλες τις άλλες γνώσεις** για να πετύχουν τα αποτελέσματά τους και να οδηγήσουν τον άνθρωπο στον εντελεχτή στόχο του, ήτοι στην ευδαιμονία (αγαθό).

Άρα η φιλοσοφία είναι χρήσιμη και αναγκαία για την ζωή μας.

Αξιοποιεί και έναν υποθετικό συλλογισμό για να αποδείξει πως η φιλοσοφία είναι ανώτερη κάθε επιστήμης :

1^η προκείμενη: Αν υπάρχει μια επιστήμη, η οποία μόνο αυτή κρίνει καλά και χρησιμοποιεί την φρόνηση (λογική) και βλέπει ολόκληρο το αγαθό, ενώ μπορεί να χρησιμοποιεί όλα τα πράγματα και να τά κυβερνά σύμφωνα με τη φύση τους (Εί τοίνυν μόνη ή τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἢ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἢ τὸ ὅλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύναται).

2^η προκείμενη: Αν αυτή η επιστήμη είναι η φιλοσοφία (ἥτις ἐστὶ φιλοσοφία).

Συμπέρασμα: Πρέπει να φιλοσοφούμε με κάθε τρόπο (φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης).

B2.

Ο Αριστοτέλης, όπως παντού κάνει, δίνει στην φιλοσοφία τελεολογικό χαρακτήρα. Το έργο αυτό, εξ άλλου, του φιλοσόφου είναι ένας λόγος συμβουλευτικός προς τον βασιλιά των Κυπρίων Θεμισώνα για να ασχοληθεί με την φιλοσοφία. Έτσι **προσπαθεί να συνδέσει την αξία της γνώσης που προέρχεται από την φιλοσοφία με το πρακτικό ενδιαφέρον.**

Ο φιλόσοφος επιδιώκει να δώσει στην φιλοσοφία και στην ενασχόληση με αυτήν τα εξής τα στοιχεία : **δηλαδή αφενός να καταδείξει την χρησιμότητά της στον ιδιωτικό και δημόσιο βίο, αλλά και ότι μόνο μέσω αυτής πραγματώνεται ο σκοπός του ανθρώπου που είναι η ευδαιμονία του.**

Ο ωφέλιμος βίος στην ιδιωτική ζωή, που προσφέρει η μελέτη της φιλοσοφίας, συμπίπτει με τον άριστο βίο που σχετίζεται με την αρετή. Ο ιδεώδης τύπος βίου επιτυγχάνεται σύμφωνα με τον Αριστοτέλη (και τον Πλάτωνα) μέσω του παιδευτικού χαρακτήρα της φιλοσοφίας. Η φιλοσοφία θεωρείται ως η μελέτη του πρώτου και ύψιστου αγαθού και πρέπει να επιδιώκεται από όλους τους ανθρώπους και κυρίως από όσους θέλουν να ασχοληθούν με την πολιτική, κυβερνήτες ή πολίτες.

Το νόημα εξ άλλου της ύπαρξης ή του καθημερινού βίου είναι πρακτική γνώση, εφόσον η αντικειμενική πραγματικότητα που εμφανίζεται ενώπιόν μας, ιδίως εντός της πολιτικά οργανωμένης κοινωνίας, δεν είναι κόσμος *a priori*, αλλά ένας κόσμος όπως τον αντιλαμβανόμαστε εμείς, έτσι ώστε να ορίσουμε την δική μας συντεταγμένη σε σχέση με όλα όσα μας περιβάλλουν και με τους ανθρώπους και να δημιουργήσουμε κοινωνικές δομές μεταξύ μας μέσα στην πολιτικά οργανωμένη κοινωνία ορίζοντας και την σχέση μεταξύ μας. Από αυτήν την αφαιρετική ενέργεια προκύπτουν και οι σχέσεις εξουσίας στις κοινωνικές δομές.

Άρα η φιλοσοφία με την φρόνηση και την ορθή κρίση μπορεί να μας οδηγήσει στην αλήθεια της διαμόρφωσης πολιτικής κοινωνίας με υγιείς σχέσεις.

Αξιοποιεί και έναν επαγωγικό συλλογισμό για να αποδείξει πως η φιλοσοφία είναι απαραίτητη στην ζωή των ανθρώπων :

1η προκείμενη: Το σώμα μας και όσα σχετίζονται με αυτό είναι όργανα (οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται).

2η προκείμενη: Όλα τα όργανα μπορούν να χρησιμοποιηθούν με τρόπο ωφέλιμο ή με τρόπο βλαβερό (τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα).

3η προκείμενη : Η φιλοσοφία μας βοηθά να γίνουμε καλοί πολίτες (Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύεσθαι).

Συμπέρασμα: Ἄρα πρέπει να φιλοσοφούμε (Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν).

Στο παράλληλο κείμενο η φιλοσοφία ορίζεται ως μία πηγαία, εγγενής ορμή του ανθρώπου, ώστε να ορίσει αφενός την δική του συντεταγμένη στον κόσμο, αφετέρου να ταξινομήσει τις ανάγκες του, την ζωή του και τα πεδία δράσης του (προφανώς στον ιδιωτικό και δημόσιο βίο).

Βάσει αυτών συμφωνεί εν μέρει με το αριστοτελικό κείμενο στο επίπεδο της ταξινόμησης των αναγκών του βίου και των πεδίων δράσης του ανθρώπου. Η τελεολογία του Αριστοτέλη δεν διαφαίνεται.

B3.

1. Λάθος
2. Σωστό
3. Λάθος
4. Σωστό
5. Λάθος.

B5.

κοινόχρηστα : χρωμένοις, χρῆσθαι.

όρεξη : ὀρέγεσθαι.

απόκτημα : κτᾶσθαί.

διαθήκη : θησόμεθα.

άξιος : διάξειν.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1.

Δεν θα πίστευα ποτέ, Αθηναίοι, ότι ο Αισχίνης θα είχε το θάρρος να παρουσιαστεί στο δικαστήριο για να υποστηρίξει μια τόσο άδικη δίκη, ενώ νομίζω ότι δύσκολα θα μπορούσε να επινοήσει άλλη συκοφαντία μεγαλύτερη αυτής. Αυτός, άνδρες δικαστές, επειδή χρωστούσε χρήματα με τόκο τρεις δραχμές την ημέρα στον Σωσίνομο τον τραπεζίτη και στον Αριστογείτονα, αφού προσήλθε σε μένα, μέ παρακαλούσε να μην επιτρέψω να χάσει την περιουσία του εξαιτίας των τόκων. «Ετοιμάζω», είπε, «εργαστήριο αρωματοποιίας, αλλά μού λείπει το αρχικό κεφάλαιο. Αναλαμβάνω να σου δίνω εννέα οβολούς τόκο για κάθε μνα.» Επειδή μέ έπεισε, καθώς έλεγε τέτοια, και επειδή νόμιζα ότι αυτός, έχοντας διατελέσει μαθητής του Σωκράτη και έχοντας την συνήθεια να εκφωνεί πολλούς σεμνούς λόγους για την δικαιοσύνη και την αρετής, ποτέ δεν θα

επιχειρούσε ούτε θα αποτολμούσε αυτά ακριβώς που επιχειρούν να κάνουν οι πιο φαύλοι και οι πιο άδικοι άνθρωποι, (τού δάνεισα χρήματα).

Γ2. Ο ομιλητής κατηγορεί τον Αισχίνη ότι δεν τού επέστρεψε ποτέ τα χρήματα τα οποία δανείστηκε από τον ίδιον. Ο Αισχίνης δανείστηκε τα χρήματα με την αιτία της δημιουργίας εργαστηρίου αρωματοποιίας, κάνοντας άνοιγμα ως ελεύθερος επαγγελματίας πια, διότι είχαν σωρευτεί ήδη πολλά χρέη και αδυνατούσε να ανταποκριθεί. Ο ομιλητής πείστηκε, αφενός λόγω των επιχειρημάτων του Αισχίνη, αφετέρου λόγω του βίου του, καθώς ήταν μαθητής του Σωκράτη και διαρκώς υπερασπιζόταν το δίκαιο και την αρετή.

Γ3.

- οἰθηῆναι
- τολμῶεν
- αἰσχίονα / αἰσχίω
- ῥᾶστα
- ἔξευρε
- περιόψεσθε
- τοῖς οὔσι
- ἐνήνοχε
- μναῖ
- τοιούτων

Γ4α.

- **αὐτὸν** : υποκείμενο του απαρεμφάτου **ἔξευρεῖν**.
- **μὴ περιδεῖν** : τελικό απαρέμφατο, άμεσο αντικείμενο του ρήματος **ἔδειτο** (έμμεσο νοείται το μου).
- **ἐκπεσόντα** : κατηγορηματική μετοχή, συνημμένη στο αντικείμενο **αὐτὸν** του **μὴ περιδεῖν**.
- **ὑπ' αὐτοῦ** : εμπρόθετος ποιητικού αιτίου στην μετοχή **πεισθεῖς**.
- **μαθητὴν** : κατηγορούμενο στο υποκείμενο **τοῦτον** της μετοχής **γεγονότα**.
- **σεμνοῦς** : επιθετικός προσδιορισμός στο **λόγους**.

Γ4β.

- **προσελθὼν** : χρονική μετοχή, προτερόχρονο, ως επιρρηματικός προσδιορισμός χρόνου στο ρήμα **ἔδειτο**.
- **προσελθὼν** : ἐπεὶ προσήλθε.